

अन्तरङ्गत्व n. (-त्वम्) (In Grammar.) The affecting the essential portion of the अङ्ग q. v. or base of a word. See the preceding. E. अन्तरङ्ग, taddh. aff. त्व.

अन्तरङ्गतर m. f. n. (-रः-रा-रम्) The same as वहिरङ्ग q. v., i. e. not affecting the essential portion of the base (see अङ्ग) of a word, unessential to it (liter. 'beyond what affects the essential portion of the अङ्ग'); e. g. the Mahābh. in discussing on Pāñ. I. 2. 48. gives the instance प्रियसेनानीकः which is apparently in contradiction with the rule, as regards the ई, and observes अन्तरङ्गं ह्रस्वं। अन्तरङ्गतरः कप् 'the shortness of the vowel is essential (in the rule) to the अङ्ग, but the affix कप् is unessential to it'; Kaiyy.: कप् तु समासविशेषं बङ्गव्रीहिं नव्युत्तरपदमपेक्षत इति वहिरङ्गः 'but कप् concerns only the special Bahuvrihi compound, the latter part of which is a noun of those termed नदी, hence it is unessential to the base'. E. अन्तरङ्ग, taddh. aff. तरप्.

अन्तरचक्र Karmadh. (?) n. (-क्रम) One of the various omnia in the Hindu doctrine of soothsaying. E. अन्तर and चक्र.

अन्तरज्ञ Tatpur. m. f. n. (-ज्ञः-ज्ञा-ज्ञम्) Prudent, provident, foreseeing. E. अन्तर and ज्ञ.

अन्तरत Tatpur. m. f. n. (-तः-ता-तम्) Rejoicing in destruction, mischievous (in artificial poetry). E. अन्त and रत.

अन्तरतत् Tatpur. m. f. n. (-त्-त्-तम्) Spreading destruction; see the instance s. v. अन्तर II. 2. 2. (in artificial poetry). E. अन्तर and तत् (तन्, kṛit aff. क्तिप्).

अन्तरतम m. f. n. (-मः-मा-मम्) ¹Nearest, next approaching; स च (scil. आनन्दमयः) विज्ञानमयादन्तरः।... ज्ञानकर्मणोर्हि फलं भोक्तृत्वादनन्तरतमं स्यात्। अन्तरतमज्ञानन्दमय आत्मा पूर्वैश्च ॥. ²(In Grammar.) Most similar, homogeneous (as a letter or a word). Comp. आन्तरतम्य. E. अन्तर, taddh. aff. तमप्.

अन्तरतर m. f. n. (-रः-रा-रम्) Nearer, dearer; nearest, dearest; e. g. तदेतत् (scil. आत्मत्वं) प्रियः पुत्रात्प्रेयो वित्तात्प्रेयो ऽन्यस्मात्सर्वस्वादन्तरतरं यदयमात्मा. E. अन्तर, taddh. aff. तरप्.

अन्तरतस् ind. ¹In the interior. ²= the ablative of अन्तर q. v. E. अन्तर, taddh. aff. तसि.

अन्तरता See the following.

अन्तरतान्तरतान्तरता f. (-ता) [A specimen of the linguistic taste displayed in the Nalodaya; this word is analyzed by the comm. either as:] ¹A condition in which the essence (?) of amorous pleasure is not rank in the heart (when तान्त seems to have been mistaken for तत, as 'not languid' might be expected instead of अतान्त = 'अविस्तीर्ण', not rank, not spread), or ²Dwandwa. A woman who has obtained no pleasure in her heart and wanders in her mind (to her husband i. e. thinks of him, when equally अतान्त is made to represent अतत). E. ¹अन्तर-अतान्त-रत-अन्तर, taddh. aff. ता; ²अन्तर-अतान्त-रत, fem. aff. टाप् and अन्तर-अत (from अत् to go), fem. aff. टाप्.

अन्तरद Tatpur. m. f. n. (-दः-दा-दम्) Cutting or wounding the heart (in artificial poetry); e. g. अन्तरदां रुजम् E. अन्तर and द (cutting).

अन्तरदिशा Karmadh. f. (-शा) An intermediate region (of the compass). E. अन्तर and दिशा.

अन्तरद्वार Karmadh. n. (-रम्) An inner door; e. g. (अयोध्या) सुविभक्तान्तरद्वारा. E. अन्तर and द्वार.

अन्तरपूरुष Tatpur. m. (-षः) The same as अन्तरात्मा, the

Soul or God who resides in the heart. (A comm. to Manu 8. 85. considers this word apparently as a Karmadh. अन्तरात्मा पुरुषश्च.) E. अन्तर and पूरुष.

अन्तरप्रभव Tatpur. m. f. n. (-वः-वा-वम्) Born between (in Manu 1. 2. applied to the offspring of parents of different castes, whether the caste of the father be superior — see अनुलोम — or inferior — see प्रतिलोम — to that of the mother; as the word वर्ण precedes in the passage in question, the use of the word in this sense is restricted, probably to the verse in question). E. अन्तर and प्रभव.

अन्तरप्रश्न Karmadh. m. (-प्रः) An involved question, a question implied by or arising from a previous statement. E. अन्तर and प्रश्न.

अन्तरम् ind. ¹By way of enclosing or seizing (comp. अन्तर I. 4. and the remark on स्वीकरण, since Hem. interprets अन्तरं 'स्वीकारे'). ²In the middle, within. E. The accus. neuter of अन्तर taken as adv.; comp. अन्तरेण and अन्तरा.

अन्तरय Tatpur. m. (-यः) An obstacle, an impediment. Comp. अन्तराय and अन्तरयण. E. इ or अय् with अन्तर, kṛit aff. अच्.

अन्तरयण Tatpur. n. (-णम्) An obstacle, an impediment; e. g. मा कार्षीरन्तरयणम् (comm. अन्तरयणं निघातं or विघ्नम्). Comp. अन्तरय and अन्तराय. E. इ or अय्, with अन्तर, kṛit aff. ल्युट्.

अन्तरयन Tatpur. m. (-नः) [This word denotes a locality — देश —; its distinct bearing is unknown to me; perhaps it is related to that of अन्तरित II. 2. q. v.] E. अन्तर and अयन.

अन्तरवयव Tatpur. m. (-वः) The inner part (of a fruit, an animal &c.). E. अन्तर and अवयव.

अन्तरस्थ Tatpur. m. f. n. (-स्थः-स्था-स्थम्) ¹Internal, inward. ²Standing between. E. अन्तर and स्थ.

अन्तरा ind. A particle used adverbially and as a preposition. It means

I. (as adv.) 1. ¹Between. ²In the mean time. अन्तरा-अन्तरा, at intervals, now and then; e. g. सो ऽपतानकसंज्ञो यः पातयत्यन्तरान्तरा.

2. Near, in the neighbourhood, at hand.

II. (as prepos.) preceded or followed by a noun in the accusative. 1. Between. 2. Without. E. The native etym. अन्तर and इ, taddh. aff. डाच् is improbable; अन्तरा is more likely the instrum. of अन्तर. As regards its meanings compare the remarks under the E. of अन्तर. Compare also अन्तरेण and अन्तरम्.

अन्तराकाश Tatpur. m. (-शः) (In an Upan.) The mystical æther or Brahman (n.) that resides in the heart; 'अथ यदिदमस्मिन्नह्नपुरे दहरं पुण्डरीकं वैश्वं दहरो ऽस्मिन्नन्तराकाशः'. See also अन्तरीक्ष. E. अन्तर (IV. 2.) and आकाश.

अन्तराकूत Tatpur. n. (-तम्) An interior or hidden purpose. E. अन्तर and आकूत. [Some comm. on the word संदर्शितान्तराकूतः do not seem to admit of a word अन्तराकूत, since they analyze the compound in संदर्शित — अन्तर — आकूत; e. g. संदर्शितमान्तरमन्तर्गतमाकूतमभिप्रायो येन स &c.]

अन्तरागम Tatpur. m. (-मः) (In Grammar.) An āgama or additional letter which is inserted between two letters; e. g. व् when it is inserted between a final अ or आ and a fol-